

תנועת לאור – לב אחד ורוח חדשה

הוקמה: פסח תשל"ט, אפריל 1979

ת.ד. 7655 ירושלים 9107601

דוא"ל: tnuat.laor@gmail.com

אתר אינטרנט www.laor.org.il

תנועת לאור – כנס סוכות תשפ"ד 01/10/2023 – סיכום דברים

הכנס התקיים ב-א' חוה"מ סוכות. 7 ימים לאחר מכן, שמחת תורה תשפ"ד, מדינת ישראל שינתה פניה. עריכת דברי הסיכום נעשתה כאשר בדרום ובצפון מתחוללים קרבות ומתינו מוטלים לפנינו. חלק מהדברים שנאמרו בכנס כבר אינם רלבנטיים וחלקם רלבנטיים מתמיד. אנו מחזקים את ידי כוחות הביטחון, ההצלה והרפואה ושולחים ניהומים למשפחות החללים, החלמה מהירה לפצועים ותפילה ותקווה שהשבויים והנעדרים ישובו במהרה הבייתה.

עדכונים:

1. התקבלה הודעה מחברת "אפסייט" שבנתה את אתר האינטרנט שלנו. יהיה צורך לעבור לתוכנה חדשה ומתקדמת יותר. עדיין לא התקבלה הצעת מחיר אולם זה יהיה אלפי ₪. מצבנו הכספי כרגע לא יאפשר את הסבת האתר.
2. בעקבות המחאה על הרפורמה המשפטית קמה התארגנות של מספר תנועות הפועלות לכינון חוקה בישראל. יצרו איתנו קשר. מתקיימת פגישת "זום" שבועית בין מובילי ההתארגנות. וימן משמש נציג. התקיימו 3 מפגשים פרונטליים עם תנועות שונות. האחרון התקיים בירושלים במשרדי "המכון הישראלי לדמוקרטיה". השתתפו נציגים מ-12 תנועות. יעקב חסדאי השתתף ובדבריו לנוכחים ציין כי חסרה להם "נקודת הפתיחה" לביצוע של תהליך היישום בציבור.

חסדאי:

המשבר בישראל. קיימת הרגשה שהאנשים בציבור לא מבינים איפה נמצאים. אנחנו לא במשבר פוליטי, כפי שחשבנו בכנס פסח הקודם. למשבר פוליטי יש פתרון פוליטי. אנחנו במשבר חברתי עמוק – רק בתחילתו. במשך 30 שנה ביו בשלטון מה שמכונה "ישראל הראשונה". בשנת 1973 הם איבדו את אמון העם ובשנת 1977, עם עליית "הליכוד" לשלטון – עלתה שיכבה חדשה. אולם כל השנים הם הכניסו לממשלות ולתפקידים מפלגות או גורמים שאינם מזוהים באופן מלא עם מפלגת השלטון. הדבר הקהה את המשבר החברתי שרחש כל הזמן מתחת לפני השטח. הבלון התפוצץ לאחר הבחירות האחרונות כאשר הממשלה שהוקמה היא "ימין מלא-מלא". השסע הפוליטי "התפתח" מדיונים בכנסת אל הרחובות. מדיבורים לאלימות, להפגנות – כולל ליד בתים של ח"כים. התבטאויות מספר חברי כנסת ושרי ממשלה זו לא ירידה ברמה. זו תרבות אחרת – אלימות ופנייה ליצרים אפלים. קשה לנבא את עומק המשבר וקשה למצוא שם אשר יצליח לאחד את העם. לתנועת המחאה אין מנהיג והם אינם מוכנים לקבל את המנהיגים הפוליטיים (הערה מהקהל: בתנועות המחאה הקודמות, "מושחתים נמאסתם" / מחאת 2011, כאשר נכנסו פוליטיקאים נהרסה המחאה מבפנים. גם לאור" הזהירה בזמנו משת"פ עם פוליטיקאים במחאה המכוונת נגדם). רק כאשר תהיה מנהיגות עם חזון – יהיה פתרון למשבר.

החברה החרדית. כל השנים היו החרדים בשולי החברה. קיבלו שיחרור מגיוס לצה"ל. ב"ג שיחרר 400. בגין פרץ את הסכר הן במספר המשוחררים והן בהשוואת התנאים שלהם ליוצאי צבא (קצבאות ילדים, משכנתאות מועדפות ועוד). הדבר הביא לגידול במספרם (הערה מהקהל: גם של הבדואים) והם החלו להתבצר סביב מוסדות עצמאיים ומנהיגים בעלי יכולת החלטה והשפעה. הם תופסים עצמם שאינם זקוקים למדינת ישראל. "ישראל הראשונה" מרגישה מאוימת ותופסת את החרדים כאיום ממשי על החברה והמדינה. ביטוי לכך ניתן למצוא בדברי של האלוף גיל רגב, איש חיל האוויר וראש אכ"א, כפי שנאמרו בסרט על טייסת 201 במלחמת יוה"כ. המדינה שינתה את פניה ולכן לא ישלח את בנו ליחידה קרבית. האירוע בכיכר דיזנגוף ביום הכיפורים האחרון חשף מימד חדש במאבק. מאבק בין חילונים לחרדליים. הציונות הדתית ההיסטורית, שהייתה גשר בין דתיים לחילוניים, נמחקה מהמפה. במקומה קמו החרדליים, שהם חרדים התומכים ברעיון א"י השלמה.

כמות הלא משרתים בצה"ל – 40%. זוהי סכנה ביטחונית שקשה לאמוד אותה. לא ניתן יהיה לקיים צבא יעיל. המשבר הנוכחי עלול לסכן את קיום המדינה.

עמוס ונהל : אי אפשר לגייס בכפייה. חשש החרדים מהתרוקנות הישיבות והם מוחזקים ע"י הרבנים. לא לכפות גיוס וגם לבטל את מגבלת הגיל כך שיוכלו לצאת לעבוד. בנוסף, לבטל להם הטבות. בלי תמיכות לא יוכלו להתקיים.

יעקב וימן : מי שאינו רוצה להתגייס – צבא או שירות אזרחי, ולא משנה הסיבה, יחתום על ויתור ויהפוך מ"אזרח" ל"תושב" כך שגם לא תהיה לו "זכות בחירה" ולא יוכל להשפיע על החלטות.

משה דיין : לא מעט אנשים רוצים לחפש את המשותף בין כולם. צריך להשקיע בכך. מצביעים על הבעיה אצל הצד השני. מפריע לו מאד ההשוואות שנעשות ל"נאצים". אסור להשוות.

קיים פוטנציאל למנהיגות אולם הטובים בורחים מהפוליטיקה. תנועת המחאה צריכה לייצר גם תוצאה חיובית להמשך.

חיים זוננפלד : חולק על הניתוח של חסדאי. המחאה אינה של "ישראל הראשונה" – לא מנהיגי המחאה ולא הציבור. הממשלה מייצגת את ההיפך ממה שלאורי מאמינה בו. היא מייצגת חוסר בחירה וחוסר אחריות. הפכנו ל"פוליטיקה של כדורגל". נאבקים כדי לנצח. "אתה איתנו ואם לא – אתה בוגד". כללי המשחק – שמאל נגד ימין – הפכו להיות, אצל הציבור, קודמים ל"תוכן".

היום עקרונות לאורי יותר ברורים לציבור. האם זה הזמן לצאת שוב לציבור ?

יעקב וימן : בפורום הארגונים למען חוקה אנחנו מדגישים את כללי המשחק – מבנה המשטר והחברה אשר יביאו, לדעתנו, לפתרון המצב החברתי אותו חזינו לפני יותר מ-40 שנה ואשר התפרץ בשנה האחרונה.

צבי בראל : אם הממשלה תפסיק את הליכי החקיקה, או אם נתניהו יורד מהבמה – המחאה תיפסק. המשבר לא ייפתר. אין אצלנו "נאצים" אולם אסור להתעלם שיש כאן תהליכים כפי שהיו בגרמניה בשנות ה-30 של המאה ה-20.

ג'ף גודמן : לא הבנתי את הטענה של חסדאי לפיה החרדים אינם צריכים את המדינה. לאן הם ילכו ? איזו אופציה אחרת יש להם ? לחיות תחת הרש"פ ? בנסיבות קשות הם די בקלות יכולים אולי לרדת מן הארץ ככל שיקבלו אותם בניכר. אני גם חושב שהמוחים מרגישים מאוימים לאו דווקא, ואולי אפילו, בעיקר מהחרדים אלא מהציונות הדתית הקיצונית שנותנת היום את הטון, אלו שרוצים להקים כאן "מדינת הלכה"; אלו שבאמת מאמינים שיש להקים היום בית מקדש; אלו שלא ממש סופרים הערבים בתוכנו. אלו מאיימים על המדינה הליברלית שהייתה כאן לא פחות ואולי יותר מהחרדים.

אורי עמדי : אין סימטריה בין המחנות בחברה הישראלית. יש קבוצה מסוימת שרואה בחלק גדול מהעם מיותר. זוהי האליטה שהמייצגים שלה הם אולמרט וברק.

צריך להגדיר מה האיום הקיומי על ישראל, ולהתמודד איתו. אלו לא החרדים. הם לא יכולים לפורר את החברה. בלאורי לא הטלנו את האשמה על מחנה מסויים. צריכים להיות יותר אמיצים בנייתוח המצב.

יהושע גור : 50% מהילדים, לא כולל חרדים הם חובשי כיפה. הריבוי הטבעי יפתור את הבעיה. יש שינאת חינוך לדתיים. לאורי בתחילה יצאה בעיקר נגד השחיתות. כיום הריבון הוא בית המשפט העליון.

חזקי שגיא : תחילת המחאה הייתה בהפגנות בלפור. המחאה כיום לא הייתה פורצת אם יריב לוי לא היה פועל בדורסנות. כיום החקיקה נעצרה והמטרה הפכה להיות הפלת נתניהו. קיימים גם קולות נגד הכיבוש. האירוע בדיזנגוף, ובמקומות נוספים, היה מארב לאנשי המחאה והם נפלו לתוכו. הכוח המניע של המחאה הוא "ישראל הראשונה".

יעקב וימן : היה אירוע גם ברמה"ש. מי שחושב ששרשרת דגלים אינה מחיצה – טועה. באוטובוסים אין מחיצה ויש הפרדה. "תחום שבת" הוא חבל דק שלא נראה – ובכל זאת יוצר הפרדה. להתייחס להפרדה כמשהו לוגי-עקרוני ולא להיבט הפיזי.

אפרת : המושג "ישראל הראשונה" זוהי כבר יצירת הפרדה. בדיזנגוף, טרם המהומות, היו מעגלי שיח שקטים ומכובדים בין חילוניים לדתיים. המהומות החלו כשהגיעו גורמים יותר קיצוניים.

צבי בראל : יש עיתונאים הטוענים שמצב בצבא בכי רע. הפוליטיקאים טוענים שהמצב טוב. ביב הרס ממשלת ליכוד לאומי. ויכוח בין יריב לוי לפרקליטות המדינה על סמכויות השפטים בעניין פסילת חוקי יסוד. לוי – אין. הפרקליטות – יש.

עמוס ונהל : צריך רפורמה במערכת המשפט – יותר מידתית ומאוזנת. צריך גם שינוי בוועדה לבחירת שופטים. אולם אסור שהשינויים יתנו את כל הכוח בידי הפוליטיקאים.

בב : שומע את הכאב של האנשים. יש בעם טראומות בין-דוריות: דתיים, גוש קטיף, מעברות, ספרדים-אשכנזים. צריך לדעת להכיל את הכאב של האחר. זהו רגע של שבר אבל גם הזדמנות לבנייה מחדש, אם רק נדע לנצל זאת.

חסדאי – סיכום

קשה לסכם. שמענו את כל הקולות בעם גם כאן: המחאה, הדתיים, ישראל הראשונה והשנייה, המבוכה. כל אחד וכאבו. בלאורי חיפשנו את החוליים, לא את האשמים. מצאנו ואז הגענו לרעיונות המופיעים בחוברת "חיים של אחריות ובחירה". יש שכבה שבנתה את המדינה, וראו עצמם כשליחי הכלל ולא דווקא של השכבה שלהם. אבל נוצרה שכבה שהרגישה, ומרגישה, מקופחת ולכן נוצר מאבק חברתי.

הוויכוח בעבר היה "שטחים – שלום". אחרי "התנתקות" היה קרע חברתי אבל בסוף הייתה הכרעה והמשבר הוקפא. בדיון הציבורי נעלמו המילים של אמת, צדק, יושר. הפכנו להיות חברה חולה שלא מצליחה להגדיר את המחלה שלה. הקרע החברתי הוא מסימני המחלה.

הגורמים המתונים בחברה הדתית נעלמו וכאשר גורמים מסוימים מנסים "להחזיר בתשובה" זוהי הזמנה למריבה. לכן יש קרע בין הדתיים לחילוניים

הנקודות שעולות כיום בציבור הן על חיפוש אמון ויושר אצל המנהיגות ודחיית האלימות. כתנועה – היכולת שלנו להשפיע קטנה. כל אחד, אישית, צריך לעשות את המקסימום בסביבתו.

רשם: יעקב וימן